

«Πώς να ληστέψετε μια τράπεζα» του Σάμμι Φαγιάτ από το Σατιρικό Θέατρο

«**Π**ώς να ληστέψετε μια τράπεζα» είναι το πρώτο έργο του Ιταλού δραματουργού Σάμμι Φαγιάτ που βλέπουμε στην Κύπρο. Η επιλογή του Σατιρικού, μάλλον, είχε στόχο να ισορροπήσει το ρεπερτόριο της σεζόν μετά από την «τραγική κλίση» που πήρε με το «Βασιλιά Ληρ». Έτσι γίνεται στο θέατρο, ταραζούμε τις καρδιές μας με τα ανθρώπινα πάθη και τις ευφραίνουμε με γέλιο... εναλλάξ.

Τι είδους γέλιο προσφέρει ο Φαγιάτ; Το όνομά του αναφέρεται μεταξύ των ονομάτων των δύο μεγάλων Ιταλών κωμωδιαγραφών. Του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο και του Ντάριο Φο. Η «Χώρα» του Φαγιάτ συνορεύει πραγματικά με την ποιητική ανθρωπιά του Ντε Φιλίππο από τη μια και με την προκλητική επιθετικότητα του Φο από την άλλη, το χιούμορ του, όμως δεν έχει τέτοιες ιδεολογικές και στιλιστικές προεκτάσεις και αφού η ποίηση και ο θυμός είναι «εκτός συνόρων» το γέλιο του Φαγιάτ παραμένει υφολογικά αμιγές.

Οι διαφορές στη φύση του κωμικού στοιχείου δεν αφορούν και τη

Σκηνοθεσία: Σλάβκο Πέεφ
Σκηνικά: Μίκης Λοΐζου
Κοστούμια: Κώστας Καυκαρίδης
Χορογραφία: Ελένη Παστελλή
Παίζουν: Θάνος Πεττεμερίδης,
Πόπη Αβραάμ,
Στέλιος Καυκαρίδης (Κούλης
Νικολάου), Χάρης Πισίας,
Μαριάννα Καυκαρίδου,
Σπύρος Γεωργίου,
Μάριος Δημητρίου,
Λουκία Μιχαήλ,
Μικαέλα Κουτουμάνου,
Σλάβκο Πέεφ,
Ιωάννα-Νένα Σάββα

θεματολογία και τον κοινωνικό προβληματισμό, επειδή αυτά είναι κοινά μόνο για τους τρεις θεατρικούς συγγραφείς, αλλά και για τη μεγάλη ιταλική λογοτεχνική, κινηματογραφική και θεατρική παράδοση. Φτώχεια, κοινωνική εξαθλίωση, όνειρα, οικογένεια που μοιάζει σαν περιοδύων θίασος με συγκεκριμένο αμπλουά—ανεπρόκοπος, φουκαράς πατέρας, άκρως λαϊκία μητέρα, προβληματικά παιδιά, κόρη με ερωτικά προβλήματα, άσχετος γιός και συχνά το πιο κωμικό πρόσωπο ο παππούς-φιλόσοφος. Αυτός είναι ο κοινός θεματικός κόσμος της ιταλικής θεατρικής κωμωδίας, αλλά στο ίδιο «πρόβλημα» ο κάθε συγγραφέας βρίσκει τη δική του λύση. Ο Ντε Φιλίππο ανακαλύπτει διέξοδο σε ανθρώπινες σχέσεις, ο Ντάριο Φο κάνει το θέατρο του σχολή πολιτικής προπαγάνδας. Και ο Σάμμι Φαγιάτ προτείνει τη συνταγή της φάρσας.

Παίρνει μια απίθανη κατάσταση και βάζει τα πρόσωπα του έργου του να συμπεριφέρονται εντελώς φυσιολογικά.

Τα κωμικά εφέ δημιουργούνται με την κάθε πρόσκρουση της καθημερινής λογικής με το παράλογο της κατάστασης.

Φάρσα ως δραματικό είδος, κοινωνικό στον προβληματισμό του και ιταλικό μέχρι το κόκκαλο στο χρώμα το «Πώς να ληστέψετε μια τράπεζα» προσφέρεται για μια πετυχημένη παράσταση επειδή στο ύψος, στο θέμα και το χρώμα ταιριάζει στην ιδιοσυγκρασία των Κυπρίων ηθοποιών και θεατών. Με όλα αυτά τα δεδομένα και με την ανάμνηση των παλιών επιτυχιών του θιάσου στα έργα του Ντάριο Φο, οι θεατές του Σατιρικού σίγουρα περίμεναν πολλά και πήραν... σχεδόν όσα περίμεναν.

Επιχειρώ να δικαιολογήσω το «σχεδόν». Ο Σλάβκο Πέεφ, έμπειρος και προικισμένος ηθοποιός και σκηνοθέτης από τη Βουλγαρία, ειδικευμένος στον τομέα της κωμωδίας, εξιχνίασε το κωμικό τοπίο του έργου και οδήγησε τους ηθοποιούς του προς τη σωστή κατεύθυνση. Αναρωτιέμαι, όμως γιατί αυτοί δεν προχώρησαν αρκετά. Φάρσα σημαίνει παιχνίδι στις άκρες του κωμικού είδους. Υπερβολές όχι μόνο επι-

τρέπονται, αλλά και επιβάλλονται. Η παράσταση του Σατιρικού μου φάνηκε κάπως συγκρατημένη σ' όλα τα επίπεδα της—υποκριτικά, σκηνογραφικά κ.ά. Οι ηθοποιοί, ο καθένας σε διαφορετικό βαθμό, κρατάνε μια απόσταση από τα όρια του είδους αφήνοντας πολλές ανεκμετάλλευτες δυνατότητες. Ναι, μιλήσαμε πιο πάνω για τη φυσιολογική συμπεριφορά, αλλά το «μπαμ» της πρόσκρουσης στην παράλογη κατάσταση που δημιουργεί ο Φαγιάτ έπρεπε να είναι πολύ πιο «ηχηρό». Πιστεύω, απ' ό,τι ήταν πριν από κάποια χρόνια. Ο θίασος του Σατιρικού θα είχε περισσότερα κέφια σε τέτοιου είδους παράσταση και θα αντλούσε περισσότερη ευχαρίστηση ο ίδιος. Είναι ρόλοι-χαρές, ρόλοι-δώρα και το πιο σημαντικό ρόλοι στα μέτρα του καθενός από τους συντελεστές της παράστασης και ακόμα και «πιάνοντας τη βάση» σχετικά με τις προσωπικές δυνατότητές τους οι ηθοποιοί παρουσιάζουν μια αναμφίβολα καλή κωμική παράσταση. Το ζήτημα είναι ότι δεν εξαντλήθηκαν αρκετές προοπτικές. Και ο Θάνος Πεττεμερίδης και η Πόπη Αβρα-

άμ και ο Χάρης Πισίας θα μπορούσαν να είναι πιο πληθωρικοί, έντονοι, πιο «ιταλικοί». Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για μια φάρσα είναι η υπόσταση και νομίζω ότι όλοι οι ηθοποιοί της παράστασης μπορούσαν και ν' ανεβάσουν τους τόνους της υποκριτικής τους φωνής και να επιδιώξουν μεγαλύτερη απόκλιση από το ρεαλισμό που σχεδόν εκτόπιζε το φαρσικό ύφος.

Ανάφερα τους πιο έμπειρους από τους συντελεστές μια και σαν παλιός τους θεατής γνωρίζω καλά την γκάμα των δυνατοτήτων τους. Αλλά και μεταξύ των νεότερων, ο Μάριος Δημητρίου, για παράδειγμα, ηθοποιός με πολύ καλές κωμικές δυνατότητες, εδώ επέλεξε αυτοσυγκράτηση (δεν κατάλαβα για ποιο λόγο).

Η Μαριάννα Καυκαρίδου, ίσως η πιο «ακραία» και «φαρσική» χωρίς το στιλιστικό συντονισμό με τους συναδέλφους της δεν μπορούσε από μόνη της να δημιουργήσει το φαρσικό κλίμα.

Νένα Μολέσκη